

Zabezpečenie priebehu volieb a ochrana osobných údajov voličov

Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) s ohľadom na blížiace sa voľby do orgánov samosprávy obcí dáva do pozornosti potrebu ochrany osobných údajov voličov.

Podmienky výkonu volebného práva a organizáciu volieb upravuje zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 180/2014 Z. z.“). Tento zákon ukladá tiež obciam celý rad povinností, k splneniu ktorých je nevyhnutné spracúvať osobné údaje.

Úvod

Prevádzkovateľ, v tomto prípade obec¹, je povinná prijať opatrenia, aby s osobnými údajmi na účely výkonu volebného práva a jeho zabezpečenia zaobchádzala v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 (ďalej len „Nariadenie“) a zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 18/2018 Z. z.“). Obec je predovšetkým povinná identifikovať a popísať všetky procesy v súvislosti s volebnou agendou, pri ktorých dochádza k spracúvaniu osobných údajov dotknutých osôb a pri spracúvaní osobných údajov dodržiavať zásady:

- **zákonnosť** – prevádzkovateľ, na to aby mohol spracúvať osobné údaje zákonne, musí disponovať primeraným právnym základom v súlade s čl. 6 ods. 1 Nariadenia/§ 13 ods. 1 zákona č. 18/2018 Z. z.,
- **spravodlivosť a transparentnosť** - najmä v zmysle plnenia informačnej povinnosti vo vzťahu k dotknutým osobám, ktoré majú právo byť informované o spracúvaní svojich osobných údajov,
- **obmedzenie účelu** – osobné údaje možno získať len na konkrétny, výslovne uvedený a oprávnený účel a nesmú sa ďalej spracúvať spôsobom, ktorý nie je zlučiteľný s týmto účelom,
- **minimalizácia osobných údajov** - prevádzkovateľ má povinnosť dôsledne dodržiavať spracúvanie len tých osobných údajov, ktoré mu na účel výkonu volebného práva umožňuje zákon č. 180/2014 Z. z. Je potrebné, aby obec na písomnostiach a hárkoch spracúvala len osobné údaje podľa zákona č. 180/2014, tiež je žiadúce, aby ten, kto vyhotovuje tlačivá pre výkon volieb zabezpečil, aby sa zamedzilo svojvoľnému vpisovaniu osobných údajov nad rámec zákona č. 180/2014 Z. z.; na neuvádzanie a nezískavanie osobných údajov nad rámec zákona je vhodné poučiť v tomto smere aj „*oprávnené osoby*“ zabezpečujúce priebeh volieb,

¹ Prevádzkovateľom stáleho zoznamu voličov sú v kontexte § 9 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. obce. „*Stály zoznam voličov (ďalej len „stály zoznam“) zostavuje a vedie obec, v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice mestská časť (ďalej len „obec“). Do stáleho zoznamu zapisuje obec voličov, ktorí majú trvalý pobyt v obci. Volič môže byť zapísaný len v jednom stálom zozname.*“

- **zásada správnosti** – prevádzkovateľ je povinný spracúvať správne a aktualizované osobné údaje. V tomto kontexte možno spomenúť najmä povinnosť obce priebežne zisťovať skutočnosti, ktoré sú dôvodom na zmenu v stálom zozname voličov,
- **minimalizácia uchovávaní osobných údajov** – prevádzkovateľ je oprávnený uchovávať osobné údaje vo forme, ktorá umožňuje identifikáciu dotknutých osôb len po dobu, ktorá je nevyhnutná na dosiahnutie účelu spracúvania,
- **integrity a dôvernosti** - náležité zabezpečenie osobných údajov.

1. Záznamy o spracovateľských činnostiach

Záznamy o spracovateľských činnostiach podľa čl. 30 Nariadenia/§ 37 zákona č. 18/2018 Z. z. (vzor tu: <https://dataprotection.gov.sk/uouu/node/484>) je potrebné aktualizovať o účel spracúvania osobných údajov, ktorým je zabezpečenie výkonu a priebehu volieb, napríklad podľa nižšie uvedeného postupu²:

Účel spracúvania: Zabezpečenie priebehu volieb, agenda volieb, zabezpečenie agendy obce podľa zákona č. 180/2014 Z. z.
Právny základ: zákon č. 180/2014 Z. z.; <i>Uvedenie právneho základu je nepovinný údaj.</i>
Kategórie dotknutých osôb: voliči, členovia miestnej a okrskovej volebnej komisie, kandidáti
Kategórie osobných údajov: bežné osobné údaje; obec môže fakultatívne doplniť túto kolónku aj o uvedenie presného zoznamu osobných údajov.
Kategórie príjemcov: <i>vyplní obec</i>
Plánovaná lehota na výmaz: <i>vyplní obec v súlade s osobitnými predpismi a registratúrnym poriadkom</i>
Bezpečnostné opatrenia: <i>vyplní obec</i> ; napríklad postačí odkaz na dokumentáciu o prijatých bezpečnostných opatreniach, prípadne sa podrobne opíšu jednotlivé organizačné a technické opatrenia - volebná dokumentácia je uchovávaná v uzamknutých miestnostiach, prístup k elektronickým dátovým súborom je zabezpečený heslami a v súlade s nastavenými prístupovými právami, údaje sú sprístupnené len oprávneným osobám, ktoré konajú v súlade s udelenými pokynmi prevádzkovateľa a ďalšie.

2. Informačná povinnosť

Obec musí byť predovšetkým pripravená plniť informačnú povinnosť voči dotknutým osobám. V súvislosti s informačnou povinnosťou je potrebné uviesť, že obce už musia mať, v súlade s čl. 13 alebo 14 Nariadenia/§ 19 alebo § 20 zákona č.

² Platí len pre obce, ktoré daný účel spracúvania nemajú vo svojich záznamoch o spracovateľských činnostiach už vymedzený.

18/2018 Z. z. splnenú komplexnú informačnú povinnosť, ktorú spravidla majú zverejnenú na úradnej tabuli, prípadne na webovom sídle obce. Komplexná informačná povinnosť znamená, že zahŕňa a informuje dotknuté osoby o každom účele spracúvania osobných údajov, ktorý obec vykonáva, je teda potrebné vychádzať zo záznamov o spracovateľských činnostiach, kde majú byť jednotlivé účely spracúvania definované a priebežne aktualizované.

Odporúčame, aby napriek existencii komplexnej informačnej povinnosti, ktorá by už mala zahŕňať aj účel zabezpečovania priebehu volieb, v súlade so zásadou transparentnosti, obce prijali vhodné opatrenia s cieľom poskytnúť dotknutej osobe všetky informácie uvedené v čl. 13 alebo 14 Nariadenia/§ 19 alebo § 20 zákona č. 18/2018 Z. z., ktoré sa týkajú spracúvania osobných údajov na vymedzený účel, ktorým je zabezpečenie priebehu volieb podľa zákona č. 180/2014 Z. z., a to v stručnej, transparentnej, zrozumiteľnej a ľahko dostupnej forme, formulované jasne a jednoducho, a to najmä v prípade informácií osobitne určeným starším osobám, ktoré zaradujeme do zraniteľnejšej kategórie dotknutých osôb. Obec sa tak ľahšie pripraví aj na riešenie novej situácie, ktorú predpokladá samotné Nariadenie/zákon č. 18/2018 Z. z., kedy dotknutá osoba požiada, aby sa jej informácie poskytli ústne. Cieľom teda môže byť len vypracovanie „výňatku“ z komplexnej informačnej povinnosti, pričom v rámci tohto dokumentu je možné následne uviesť odkaz, napríklad v znení - viac informácií o spracúvaní osobných údajov sú dostupné na úradnej tabuli/webovom sídle obce/na nástenke alebo osobne u zamestnanca kancelárie prvého kontaktu.

Ako napríklad môže táto informačná povinnosť vo vzťahu k voličom vyzeráť?

Informácie pre voličov o spracúvaní osobných údajov	
Prevádzkovateľ	Uvedie obec
Zodpovedná osoba - kontakt	Uvedie sa kontakt na zodpovednú osobu
Práva dotknutej osoby	
právo na prístup k osobným údajom	áno
právo na opravu osobných údajov	áno
právo na vymazanie osobných údajov	nie
právo na obmedzenie spracúvania osobných údajov	áno
právo na prenosnosť osobných údajov	nie
právo namietať spracúvanie osobných údajov	nie
právo podať návrh na začatie konania podľa § 100 zákona č. 18/2018 Z. z.	áno
Informácie o spracúvaných údajoch	
účel spracúvania	zabezpečenie priebehu volieb

právny základ	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
doba uchovávania	vyplní obec
príjemcovia	vyplní obec
oprávnené záujmy	nie
prenos do tretej krajiny	nie
automatizované individuálne rozhodovanie vrátane profilovania	nie
Poskytovanie osobných údajov, najmä vo vzťahu k povinnosti voliča preukazovať svoju totožnosť občianskym preukazom alebo iným úradným dokladom, ktorý obsahuje podobizeň voliča a všetky údaje uvedené o ňom v zozname voličov, je zákonnou požiadavkou v súlade so zákonom č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	

Je tiež potrebné poukázať na to, že prevádzkovateľ preukazuje len splnenie svojej povinnosti informovať dotknutú osobu v zmysle čl. 13 alebo 14 Nariadenia/§ 19 alebo 20 zákona č. 18/2018 Z. z. a nie aj to, či dotknutá osoba sa skutočne oboznámila s obsahom informačnej povinnosti jej prečítaním, t. j. nie je povinnosť, aby napríklad dokument, ktorým si prevádzkovateľ plní informačnú povinnosť, bol aj samotnou dotknutou osobou podpísaný, alebo by bolo jeho podpísanie dokonca vyžadované. Nemenej dôležité a potrebné je vysporiadať sa aj s poskytnutím informácií v jazyku národnostnej menšiny/ vo forme určenej pre nevidiacich a slabozrakých v obciach podľa osobitného predpisu.

Obec nesmie opomenúť, že je povinná splniť si informačnú povinnosť podľa čl. 13 alebo 14 Nariadenia/§ 19 alebo 20 zákona č. 18/2018 Z. z. aj interne, a to vo vzťahu k členom miestnej a okrskovej volebnej komisie, ktorých osobné údaje spracúva, ako aj vo vzťahu k jednotlivým kandidátom na poslancov obecného zastupiteľstva a na starostu, kde účel spracúvania je odlišný od vyššie uvedenej situácie, týmto účelom spracúvania je registrácia kandidátov pre voľby do obecného zastupiteľstva alebo pre voľby starostu obce. Ako spôsob plnenia tejto formy informačnej povinnosti prichádza do úvahy aj plnenie informačnej povinnosti ústnou formou, prípadne vo forme samostatného dokumentu. V prípade, ak osobné údaje neboli získané priamo od kandidáta ako dotknutej osoby (čl. 14 Nariadenia/§ 20 zákona č. 18/2018 Z. z.) dávame do pozornosti výnimky z informačnej povinnosti podľa ods. 5 predmetného ustanovenia.

Akým spôsobom si prevádzkovateľ môže plniť informačnú povinnosť vo vzťahu k voličom?

Je viacero možností, predovšetkým je potrebné, aby prevádzkovatelia mysleli aj na primeranosť a vhodnosť jednotlivých opatrení, a to napríklad aj z pohľadu administratívnej náročnosti. Ako príklad uvádzame zverejnenie informácií na nástenke

vo volebnej miestnosti, na webovom sídle obce, rozmiestnenie informačných tabúl, prípadne možnosť splnenia informačnej povinnosti súčasne so zverejnením informácií o podmienkach práva voliť a práva byť volený na úradnej tabuli obce a na webovom sídle obce, ak ho má zriadené, podľa § 21 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. alebo súčasne s doručením oznámenia podľa § 21 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z. ktoré sú určené do každej domácnosti, a v ktorom obec uvádza čas konania volieb, volebný okrskok, volebnú miestnosť, stručný spôsob úpravy hlasovacieho lístka a povinnosť voliča preukázať sa pred hlasovaním preukazom totožnosti.

3. Bezpečnostné opatrenia

V spojení s čl. 25 a čl. 32 Nariadenia/§ 32 a § 39 zákona č. 18/2018 Z. z. je prevádzkovateľ povinný posudzovať riziká pri spracúvaní osobných údajov a s ohľadom na závažnosť možného zásahu do práv a slobôd dotknutých osôb prijať primerané bezpečnostné opatrenia, ktorými rozumieme opatrenia technické a organizačné.

Súčasťou bezpečnostných opatrení je predovšetkým zabezpečenie povinnosti, aby každá osoba, ktorá koná na základe **poverenia** prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa a má prístup k osobným údajom ich spracúvala len na základe **pokynov prevádzkovateľa (poučovacia povinnosť v kontexte čl. 32 ods. 4 Nariadenia a čl. 29 Nariadenia/§ 39 ods. 4 zákona č. 18/2018 Z. z. a § 36 zákona č. 18/2018 Z. z.)**, alebo v súlade s osobitným predpisom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. V praxi sa poverením môže rozumieť aj poverenie na vykonanie úkonu alebo obdobný dokument, ktorého súčasťou prípadne prílohou môžu byť zároveň pokyny k spracúvaniu osobných údajov.

Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 180/2018 Z. z. každý, kto je oprávnený oboznamovať sa s údajmi v zozname voličov, je povinný zachovávať o nich **mľčanlivosť**. Túto povinnosť reflektuje aj zákon č. 18/2018 Z. z. v § 79, ktorý ukladá prevádzkovateľovi a sprostredkovateľovi povinnosť zaviazať mľčanlivosťou o osobných údajoch fyzické osoby, ktoré prídu do styku s osobnými údajmi u prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa. V prípade, ak sú vo volebnej miestnosti prítomné okrem členov okrskovej volebnej komisie, jej zapisovateľa a ďalších poverených osôb aj iné osoby, ktoré prejavili záujem o pozorovanie priebehu volieb a sčítania hlasov musí byť zabezpečené, aby tieto osoby najmä nemohli nahliadať do zoznamu voličov, prípadne si z neho robili výpisy, odpisy, fotografické záznamy alebo videozáznamy.

V súvislosti s plnením povinností podľa § 24 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z., konkrétne s povinnosťou voliča vlastnoručne podpísať prevzatie hlasovacieho lístka a obálky v zozname voličov bude potrebné, aby jednotliví členovia okrskových volebných komisií pri tomto úkone postupovali tak, aby nedošlo k neoprávnenému sprístupneniu osobných údajov o iných voličoch, ktorých osobné údaje sa nachádzajú na rovnakej strane príslušného zoznamu voličov. Uvedené je možné dosiahnuť

napríklad preložením čistých papierov na osobné údaje iných voličov, nachádzajúce sa na zozname voličov, ktoré umožnia príslušnému voličovi pri podpise vidieť iba jeho osobné údaje. V prípade hlasovania mimo volebnej miestnosti vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie vykonávajú pri podpise voliča rovnaké opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov

Úrad sa v rámci svojej činnosti stretol aj s podnetmi občanov, ktorí namietali nedodržiavanie diskkrétnej zóny. Situáciu možno riešiť napríklad označením diskkrétnej zóny vyznačením jej obrysov na podlahu, prípadne korigovaním zo strany členov volebnej komisie, aby voliči prichádzali do volebnej miestnosti priebežne a k prevzatíu hlasovacích lístkov dochádzalo postupne a bola tak zabezpečená dôvernosť údajov voličov.

4. Vybrané aplikačné problémy pri zabezpečovaní priebehu volieb

Zmenilo sa niečo na spracúvaní rodného čísla v podmienkach novej právnej úpravy ochrany osobných údajov?

Rodné číslo už nie je osobitnou kategóriou osobných údajov (nie je včlenené do čl. 9 Nariadenia/§ 16 zákona č. 18/2018 Z. z.); úprava spracúvania rodného čísla je vymedzená v § 78 ods. 4 zákona č. 18/2018 Z. z. „Pri spracúvaní osobných údajov možno využiť na účely identifikovania fyzickej osoby všeobecne použiteľný identifikátor podľa osobitného predpisu²²⁾ len vtedy, ak jeho využitie je nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Súhlas so spracúvaním všeobecne použiteľného identifikátora musí byť výslovný a nesmie ho vylučovať osobitný predpis, ak ide o jeho spracúvanie na právnom základe súhlasu dotknutej osoby. Zverejňovať všeobecne použiteľný identifikátor sa zakazuje; to neplatí, ak všeobecne použiteľný identifikátor zverejní sama dotknutá osoba.“ Zverejňovať všeobecne použiteľný identifikátor sa naďalej zakazuje a ani súhlas dotknutej osoby tento zákaz zverejnenia rodného čísla nemôže prelomiť.

Na to, aby prevádzkovateľ mohol zákonným spôsobom spracúvať osobné údaje dotknutých osôb musí mať tzv. zákonné oprávnenie resp. relevantný právny základ. V tomto prípade spracúvanie rodného čísla sa uskutočňuje na právnom základe, ktorým je **osobitný zákon**. Podľa § 9 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z. o voličovi sa v stálom zozname uvádzajú tieto údaje: a) meno a priezvisko, b) **rodné číslo**, ak ide o cudzinca, dátum narodenia, pokiaľ rodné číslo nemá pridelené, c) štátna príslušnosť, d) názov obce, názov ulice, ak sa obec člení na ulice, súpisné číslo a orientačné číslo domu trvalého pobytu.

Získavanie súhlasu dotknutej osoby so spracúvaním jej osobných údajov je v takýchto prípadoch nadbytočné a pre dotknutú osobu zmätočné, nakoľko prevádzkovateľ pre predmetné spracúvanie disponuje relevantným právnym základom v súlade s čl. 6 ods. 1 písm. c) Nariadenia/§ 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 18/2018 Z. z., v nadväznosti na zákon č. 180/2014 Z. z.

Členom volebnej komisie sú sprístupnené moje osobné údaje, mám sa ako volič obávať, že by mohli byť zneužitú?

Podľa § 11 zákona č. 180/2014 Z. z. **zoznam voličov** pre jednotlivé volebné okrsky vyhotovuje obec zo stáleho zoznamu. Tento zoznam voličov odovzdá obec okrskovej volebnej komisii najneskôr hodinu pred začatím hlasovania a každý, kto je oprávnený oboznamovať sa s údajmi v zozname voličov, je povinný zachovávať o nich mlčanlivosť a spracúva ich len v súlade s pokynmi (poučením) prevádzkovateľa.

Spracúvanie osobných údajov voličov, vrátane rodného čísla na účely výkonu volebného práva a v súvislosti s jeho sprístupnením členom volebnej komisii nie je v rozpore s Nariadením/zákomom č. 18/2018 Z. z. Každý prevádzkovateľ, v tomto prípade obec, však zodpovedá za bezpečnosť osobných údajov a je povinný dodržiavať bezpečnostné opatrenia pre zabezpečenie ochrany osobných údajov.

Čo ak kandidátna listina nezávislého kandidáta alebo kandidátna listina politickej strany obsahuje osobné údaje, ktoré nie je miestna volebná komisia oprávnená v zmysle taxatívne vymedzeného zoznamu osobných údajov v zákone č. 180/2014 Z. z. spracúvať?

Zákon č. 180/2014 Z. z. vymedzuje určitú situáciu, pri ktorej dochádza k spracúvaniu osobných údajov a zároveň určuje zoznam osobných údajov, ktoré je prevádzkovateľ povinný spracúvať, môže ich spracúvať len v tomto rozsahu, ktorý pre neho ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis a nie je vhodné si rozširovať zoznam osobných údajov nad rámec, ktorý ustanovuje osobitný zákon.

V prvom rade by prevádzkovateľ mal zabezpečiť, aby k poskytnutiu osobných údajov nad rámec zoznamu osobných údajov vymedzených v zákone č. 180/2014 Z. z. nedochádzalo, napríklad vytvorením jednotných kandidátnych listín, ktoré by neumožňovali, aby dotknuté osoby poskytli nepovinné údaje/vpisovali údaje nad rámec tých, stanovených zákonom, tzv. dávanie osobných údajov „pre istotu“.

V prípade získania osobných údajov, ktoré neustanovuje zákon č. 180/2014 Z. z. pre účel zabezpečenia priebehu volieb, prevádzkovateľ by musel pre ďalšie spracúvanie disponovať relevantným právnym základom v súlade s čl. 6 ods. 1 Nariadenia/§ 13 ods. 1 zákona č. 18/2018 Z. z., napríklad súhlasom dotknutej osoby. Ako vhodné riešenie sa javí **výmaz** tej časti kandidátnej listiny, ktorá nad rámec zákona obsahuje „nepotrebné“ osobné údaje, nepotrebné pre daný účel spracúvania. Tento prístup je vhodný aj z hľadiska dodržiavania jednej zo základných zásad spracúvania, a to zásady minimalizácie údajov.

Ak registrový orgán dostane na registráciu kandidátnu listinu, ktorej súčasťou je aj zoznam voličov na podporu kandidáta vo voľbách, v ktorom sa nachádzajú údaje nad rámec požiadaviek osobitného zákona, ako má s takýmito údajmi naložiť?

Situácia je obdobná ako v predchádzajúcom prípade. V predmetnej podpisovej listine každý volič uvedie meno a priezvisko, dátum narodenia, trvalý pobyt, ktorým sa rozumie názov obce, názov ulice, ak sa obec člení na ulice a číslo domu. Na každom

hárku podpisovej listiny sa uvedie meno, priezvisko, titul, dátum narodenia a adresa trvalého pobytu kandidáta. Prevádzkovateľ, v tomto prípade je ním kandidát na poslanca, resp. starostu obce, ktorý spracúva osobné údaje za účelom získania potrebného počtu podpisov voličov podporujúcich jeho kandidatúru, je viazaný týmto zoznamom osobných údajov, ktorý vymedzuje zákon č. 180/2014 Z. z. Nad rámec takto vymedzeného môže získavať ďalšie osobné údaje, napríklad telefónne číslo, e-mailová adresa, len ak pre takýto účel disponuje primeraným právnym základom, ktorým sa javí súhlas dotknutej osoby. V zmysle novej právnej úpravy ochrany osobných údajov je potrebné uviesť, že inštitút súhlasu je prísne formalizovaný. Súhlas musí byť slobodne udelený, konkrétny, jednoznačný a informovaný, s čím súvisí predovšetkým povinnosť informovať dotknutú osobu o práve odvolať súhlas so spracúvaním osobných údajov. Je potrebné upovedomiť tých, ktorí budú petíciu šíriť medzi verejnosť, aby dotknuté osoby upozornili na poskytovanie údajov len v rozsahu stanovenom zákonom.

